

Alla läsningarna kan idag tas från årgång A i stället för följande.

Första läsningen: **2 Krön 36:14-16, 19-23** (*Guds vrede och barmhärtighet mot sitt folk*)

Krönikeböckerna och Kungaböckerna avslutas med Jerusalems undergång år 587/586 f.Kr. då den babyloniske kungen skövlade Jerusalem, brände ner Guds tempel och förde bort de viktigaste invånarna till fångenskapen i Babylon. Därmed kollapsade ett tusenårigt projekt som började då Gud lovade Abraham ett eget folk med ett eget land. De skulle leva heligt där och bli en välsignelse för hela världen. Bibelns historieskrivare lägger skulden på kungarna, överklassen och hela folket. De som en gång befriades som slavar i Egypten blir nu som slavar igen, i Babylon (v. 20). Profeten Jeremia följde undergången med egna ögon och förutsåg att exilen skulle vara i 70 år (Jer 25:11-12; 29:10). Här (v. 21) förklaras siffran som en *tid av bot*: Gud krävde i Moses lag att marken skulle få vila (ligga i träda) vart sjunde år (2 Mos 23:10 f; 3 Mos 25:1-7) men i sin girighet försummade folket detta. Nu får naturen sin ersättning! Fastetiden är en ”frivillig fångenskap”, då vi kristna gör bot för *vår* girighet.

Andra läsningen: **Ef 2:4-10** (*Vi som var döda genom våra överträdelser är frälsta av nåd*)

Jerusalems undergång (se ovan) efterföljdes av tröst: bot-tiden ska ta slut och en ny befrielse skymtar (2 Krön 36:22-23). Vi har just (i torsdags) lagt halva fastetiden bakom oss. Det ödelagda templet i Jerusalem (se ovan) är en bild av vår själ som den såg ut då vi *var döda genom våra överträdelser* (v. 5). Dessa ruiner minns vi och sörjer. Sorgen är vår fasta. Mycket har vi förstört, **men vi är vid liv**. Och se: Guds godhet vill ge oss ett nytt bygge – *goda gärningar* som han *bestämt oss till* (v. 10).

Evangelium: **Joh 3:14-21** (*Gud sände sin son för att världen skulle räddas genom honom*)

Jesus talar om den fasansfulla tiden i öknen då Gud lät folket drabbas av giftormar som straff för dess otålighet (4 Mos 21:4-9). Mose gjorde en *orm av koppar* och hängde upp den, alla som såg på den överlevde. Jesus vill säga: ”En sådan upphängd orm kommer jag att bli” – han såg sig redan på korset där han skulle visa *det sätt Gud valde för att älska världen* (v. 16 = ”mini-evangeliet”). Tror du på **Guds korsfästa kärlek** har du evigt liv. Ormens gift (synden) har vi i blodet, men giftet blir kraftlöst genom denna ”orm”: *Han som inte visste vad synd var, honom gjorde Gud till ett med synden för vår skull, för att vi genom*

honom skulle bli till ett med Guds rättfärdighet (2 Kor 5:21). Dessa ord kan smälta berg av is, i andlig mening. Om vi helt och hållet förstod dem, behöll dem i hjärtat, skulle vi gråta av glädje varje dag resten av livet!

MÅNDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jes 65:17-21** (*Där skall inte mer höras gråt eller klagorop*)

Profeten Jesaja är storslagen på alla sätt – och stora är även de löften som Gud ger sitt folk här mot slutet av hans bok. Den värld vi känner till, med sjukdomar, gråt, spädbarnsdöd m. m. kan inte leva upp till det som utlovas här – och måste inte heller göra det: Gud lovar *en helt ny himmel och en ny jord* (v. 17). Det är mer än att bara säga att ett plågat folks lidanden snart ska ta slut (i politisk, jordisk mening). På Jesu tid är den *apokalyptiska* tolkningen av Jesaja stark inom judendomen (dvs. att hela världen kommer att gå under och ett nytt Gudsrike ta sin början). *Det himmelska Jerusalem* utan gråt och klagan, där döden inte hotar oss längre, är också tema i Nya testamentet (Upp 21:1-4 ff). Som kristna måste vi kämpa politiskt för jordisk välfärd och folkhälsa, ekonomisk trygghet och framgång (v. 20-22) men vi är samtidigt realistiskt medvetna om att alla *utopier* är drömmar, som kan urarta. De visar vår **längtan efter himlen**. Därifrån ska paradiset komma. Aposteln Johannes såg det himmelska Jerusalem *komma ner ur himlen, från Gud, redo som en brud* (Upp 21:2). Att detta snart må ske ber vi om varje dag i Fader vår: **Tillkomme ditt rike!**

Evangelium: **Joh 4:43-54** (*Gå hem, din son lever*)

Gudsriket vi ber om i Fader vår har anlänt med Jesus, men är ännu inte synligt för världen. Det visar sig dock i *tecken som Jesus gör*, och av dem har Johannes utvalt sju som han tar med i sin bok (Joh 2:1-11; 4:43-54; 5:1-9; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-7; 11:1-44). Vinundret i Kana var det första. Undret i denna läsning är det andra.

Jesus avvisades först i sin hemtrakt Galileen men blev senare populär där på grund av sitt modiga uppträdande i templet i Jerusalem (Joh 2:13 f: 4:45). Galileerna var alltid kritiska mot huvudstaden i söder. En messias från Galileen som kunde slå till mot den korrupta tempelarikratin och mot romarna var mer än välkommen. Många började tro att Jesus kunde vara en kandidat till en sådan post (jfr Joh 6:15). Att Jesus botar den unge mannen kan ses som en uppfyllelse av Jesajas profetia om att ingen i det kommande Gudsrike ska behöva dö ung (se ovan, Jes 65:20). Men att pojken är son till en man ”i kunglig tjänst” (v. 46) har de revolutionära absolut inte gillat. Det ställer Jesus i dåligt ljus. ”Kungen”

kan bara vara Herodes Antipas, Jesu furste på jorden. Han var helt lojal mot romarna, förtryckte folket och ansågs sakna respekt för sin religion. I en liknande episod hos Lukas och Matteus är den hjälpsökande istället en romersk officer (Matt 8:5-13; Luk 7:1-10). Ännu värre! Att Jesus hjälper en sådan – varför inte oss?!

Vi som tillhör Guds folk i en annan tid ställer andra frågor till denna episod. Varför botade inte Jesus *våra* kära som gick bort i ung ålder? Vi bad och bad. Inget hände.

Herren gav och Herren tog, lovat vare Herrens namn (Job 1:21).
--

TISDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Hes 47:1-9, 12** (*Vattnet välldes fram från templet och gav liv*)

Gud utlovade ett land som *flödar av mjölk och honung* (2 Mos 3:8). Visst växer det goda frukter i Heliga landet (jfr 4 Mos 13:24-28) men till det krävs mycket vatten, och *vattenbrist* har alltid skapat konflikter där (jfr 1 Mos 26:18-22) – och gör så än idag! Och varför så mycket öken? Varför den gigantiska sjön med 30 procent salt, som verkligen förtjänar sitt namn – Döda havet – där inget kan leva? Ska det vara ”mjölk och honung”? Guds löfte kan bara förstås andligt. Det handlar om **paradiset** (1 Mos 2:6, 10-14; Upp 22:1 f) och om vår **gemenskap med Gud i tron** (Ps 1:3; Jer 17:7; Joh 4:10-14; 7:38-39). Profeten Hesekiels vision pekade framåt: en gång ska ett vatten komma från Gud (”templet”, v. 1) som flödar över av liv, dvs. uppfyller löftena till Abraham och Mose om en paradisisk tillvaro. Vattnet flyter ner till Jordandalen, skrev han, och gör Döda havet ”friskt” (v. 8). Hur kan man låta bli att tänka på de många fattiga som inte har tillgång till *rent dricksvatten*! Hur kan man *inte se* Guds vrede över den rika världens dödliga *miljöförstöring*! Jesus steg ner i Jordan vid sitt dop (Matt 3:13-17) och gjorde det heligt (när vi i dag döper med vatten som hämtats därifrån välsignar vi det inte först!). Han kom till templet i Jerusalem och predikade **den aktiva omställningen från omänsklighet till medmänsklighet** som *dopets vatten* vill förverkliga i oss när det sköljer bort alla våra synder. Hans rike är *ett tillstånd*, ingen geografi. Den som tror blir själv Guds tempel, ett heligt land. Hesekiel såg ängeln mäta tempelgården. Vi mäter *bredden och längden och höjden och djupet* av Kristi kärlek (Ef 3:18-19).

Evangelium: **Joh 5:1-3, 5-16** (*Genast blev mannen frisk*)

Den här bortglömda patienten gör djupt intryck på Jesus. Han har väntat på hjälp *längre än Jesus har levat*. Vi ska inte predika strunt om hans fall: det här är inte

en ”lärdom i tålmod” som vissa säger utan helt enkelt en **social skandal!** Denne mans ”tålmod” ska vi inte ”efterfölja”, nej vi ska hojta till och skaffa vård! De som här kritiserar Jesus kan sina regler om sabbatsvilan men de kan tydligen också låta en förlamad man vänta i kön framför den hälsobringande källan i 38 år istället för att göra ett vettigt kösystem! Jesus frågar inte efter mannens tro. Vi ska hjälpa **alla**. Sjukvården får dåligt rykte på grund av vårdköer som kostar liv. Cancerpatienter får vänta på diagnos och canceren hinner sprida sig. *Trafikköer* åtgärdas med vägar utan ”gräddfiler för rika”. Varför inte vårdköerna? Det är **statens plikt**.

Jesus har fullmakt från Fadern. Hans under talar för sig själva. Döparen vittnade för Jesus. Mose förutsåg hans ankomst (5 Mos 18:15). Jesus är den sanne läkaren (2 Mos 15:26), källan med levande vatten (Joh 4:14; 19:34; jfr Ps 36:10; Jes 12:3; Jer 2:13; 17:13; Sak 13:1; Upp 21:6) och herre över sabbaten (Mark 2:28).

Han låter mig vila vid lugna vatten (Ps 23:2).
--

ONSDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jes 49:8-15** (*Jag skall fullborda i dig förbundet med folket*)

Profeten Jesaja har fyra gåtfulla texter som man kallar för ”Sångerna om Guds tjänare” (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12). Där utlovar Gud en kommande frälsare, som ska undervisa om Gud, ge tröst men också plågas och förnedras, ja, dödas för att *sona allas skuld*. Denna tjänare är inte bara en poetisk bild av folket självt som plågas under den babyloniska fångenskapen på 500-talet f. Kr., ty han tillhör visserligen folket men ska samtidigt förmedla ett nytt förbund mellan folket och Gud (v. 8; jfr Jer 31:31-34; Luk 22:20). Han är alltså en enskild person.

I dagens läsning är de två första verserna (v. 8-9) hämtade från slutet av den andra sången. Till det nya Gudsriket kommer folk från alla håll. ”Assuans land” (v. 12, i vissa Biblar kallat för *sineernas land*) är ett område vid Egyptens sydgräns. *Jag säger er att många skall komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob i himmelriket. Men rikets egna barn skall kastas ut i mörkret utanför* (Matt 8:11-12; jfr v. 12). Jesu varnande ord (jfr Döparens ord i Matt 3:9) riktar sig även till frälsningssäkra kristna. Guds rike tar vi emot som hjälplösa barn (Matt 18:3-4). *Glömmer en kvinna sitt lilla barn, bryr hon sig inte om den hon själv har fött? Och även om hon skulle glömma, glömmer jag aldrig dig* (v. 15). Inte ens ett barn som aborterats kan man glömma. Det finns kvar i minnet, särskilt på de uteblivna födelsedagarna. Guds

rike är för syndare. De ska få leva (Hes 33:11). Här i fastan blir vi extra medvetna om det.

Evangelium: **Joh 5:17-30** (*Liksom Fadern ger liv åt de döda, så ger också Sonen liv åt vem han vill*)

Vi ansluter direkt till gårdagens evangelium, där Jesu motståndare är blinda för det underbara mirakel som sker framför dem. Jesus är *Gud av Gud, ljus av ljus, av samma väsen som Fadern* (trosbekännelsen i mässan). Detta är vad Jesus menar i v. 18, och motståndarna förstår det exakt. Jesu vilja att ge liv (v. 21) delar han med Fadern. Gud upprätthåller och styr världen även på sabbaten. Meningen med sabbaten var inte att den skulle bli en förflamning av mänsklig aktivitet utan att människan skulle få vila med Gud och som han glädjas över skaparverket (2 Mos 20:11). Genom att befria människor från sjukdom, utanförskap och död gör Jesus det möjligt att delta helhjärtat i sabbaten och glädjas och lovprisa Gud. Den barmhärtiga, milda och livgivande rösten som talar här är den som också ska döma världen (v. 22) – en stor tröst att veta! Domaren är *Människosonen* (v. 27) som profeten Daniel fick skåda i förväg (Dan 7:13). Denna himmelska gestalt är redan här, det är han som talar. De som tror honom skaffar sig nu en plats i himlen (v. 24) genom att de har gått över till *nådens liv*, dvs. lever försonade med Gud. Att även de döda redan nu hör Jesu röst och får liv (v. 25) kan förstås bildligt (de ”andligt döda”, jfr Luk 9:60) eller bokstavligt (i dödsriket vet man nu att frälsningen är nära).

Jag väntar på Herren, jag längtar, jag hoppas få höra hans ord (Ps 130:5).
--

TORSDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **2 Mos 32:7-14** (*Herren ångrade det onda han hade hotat att göra mot sitt folk*)

Mose är på berget i samtal med Gud, och däruppe utspelar sig dagens läsning. Gud har stigit ner och räddat folket. Nu vänder det sig bort från honom. Det är som om de bara har väntat på tillfället. Mose är borta en tid och genast ser de en chans att tillbe den avgud som deras hjärta *egentligen* älskar (det rör sig förmodligen om den kananeiske åskguden Baal). Gud är som en brudgum som dagen före bröllopet ser sin blivande brud ligga med en annan. Han är förkrossad och vill göra sig av med folket. Inför Mose kallar Gud det ”ditt folk” och inte ”mitt” (v. 7). Var det därför som Mose skulle tas ifrån dem en tid – för att testa deras trohet? Mose erbjuds att få grunda ett nytt folk, såsom en gång Abraham. Det styvnackade Israel kan dränkas i eld och svavel som en gång Sodom och Gomorra (1 Mos 18:16 ff). Men precis som Abraham gjorde då går

Mose i **förbön för syndarna**. En personlig, privat frälsning utan sina syndiga bröder och systrar vill Mose inte ha. Därtill älskar han dem för mycket. Hade inte också Jesus kunnat be Fadern om *tolv legioner änglar* (Matt 26:53) eller *eld från himlen som förgör* (Luk 9:54) det ruttna Jerusalem? Gamla testamentets hjältar valde att *stå ut med och be för* syndarna. Av kärlek – som Jesus. Står vi ut med varandra? Vem ber vi *inte* för?

Evangelium: **Joh 5:31-47** (*Den som anklagar er är Mose*)

Det gapar en avgrund mellan Jesu syn på sig själv och den bild hans motståndare gör sig av honom. Det finns inget utrymme för kompromisser. För många rabbiner var profeten *Jeremia* starkt provocerande, *Hesekiel* närmast outhärdlig att lyssna på, men med god vilja och elastisk tolkningsförmåga kunde man till slut erkänna dem och deras texter som inspirerade av Gud. Men hur går man tillväga när man som farisé eller skriftlärd ska bedöma Jesu anspråk på att ha Gud till fader, ja, att vara väsens-identisk med Gud (Joh 5:18; 10:30)? Den fromme juden kunde kalla Gud för sin fader (t.ex. 5 Mos 32:6; 2 Sam 7:14; Ps 89:27; Jes 64:8; Vish 2:16,18), men absolut inte i den exklusiva och enastående betydelsen som Jesus gör det här (v. 37).

Vad skulle hänt om alla erkände Jesu anspråk? Han skulle omedelbart få nycklarna till templet, utropas till kung, tillbes som Gud, inta översteprästens stol i Höga rådet ... tanken kan inte tänkas. Judas Iskariot har antagligen fått ont i magen av att höra hur Jesus ”spårar ur” nu. Vilken som helst PR-rådgivare skulle försöka få Jesus att inse att han begår politiskt självmord. *Jesus, varför går du inte fram mer försiktigt, pedagogiskt? Varför inte rädda ditt liv, din sak?* Jesus skulle ha kunnat leva länge nog till att se Jerusalems förstörelse år 70. Likt *Jeremia* (som fick rätt om det första templets förstörelse) skulle han då ha kunnat ge hopp åt *ett nytt Israel*. Men Jesus vet vad han gör. Offerlammet är på väg att krossas – och uppstå igen – för att *döda vår död*.

Jag har blivit en utstött bland mina bröder, en främling... (Ps 69:9).
--

FREDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Vish 2:1a, 12-22** (*Vi skall döma honom till en neslig död*)

Gamla testamentets kanske yngsta bok, från ca år 100 f. Kr. är på sina ställen som en exakt förutsägelse av vad den kommande Messias skulle utsättas för (läs även Vish 4:7 – 5:7). De officiella judiska lagtolkarna i Jerusalem erkände den inte, men Jesus kan ha läst den, eller hans fosterfar Josef. *Den rättfärdige drabbas av mycket ont men Herren räddar honom från allt* (Ps. 34:20). Det var Josefs livserfarenhet, och den lärde sig Jesus.

Den uppståndne Jesus förklarade meningen med sin död för sina lärjungar: Det står i skrifterna att Messias skulle komma för att lida (Luk 24:44-46). En viktig pelare bland dessa förutsägelser är *sångerna om den lidande Gudstjänaren* (jfr v. 13) hos profeten Jesaja (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12, särskilt den sista). De judiska auktoriteterna ansåg det absurt att Messias skulle lida. En Messias ska segra! Jesu kors blev för dem ”beviset” på att han inte kunde vara Messias (jfr v. 17-20 och Matt 27:39-43). Men *de förstår inte Guds hemligheter* (v. 22). Det är likadant, fast tvärtom, med muslimerna: de använder orden ”profet” och ”messias” om Jesus och *därför* förnekar de att han dog på ett kors. Jesus kom undan, påstår de (”Gud skulle aldrig svika sin profet som bad i Getsemane om att slippa dö”, se Mark 14:35).

Men det var inte heller lätt för apostlarna att inse *frälsningsmysteriet*. Även vi kan rygga tillbaka vid tanken på Guds Son som går i döden för oss. Det känns orättvist, obegripligt, onödigt. Men **han valde att göra så**. Orsaken är hans ofattbara kärlek. Han ville gå till det yttersta för att visa oss sin *villkorlösa solidaritet och förlåtelse*.

Evangelium: **Joh 7:1-2, 10, 25-30** (*Hans stund var ännu inte inne*)

Alla pratar om denne Jesus. Vem är han? Var är han? Han är efterlyst i trakterna kring Jerusalem (Judeen) och alla vet att makthavarna vill döda honom. Jesus är på flykt i sitt eget land, som en gång kung David (v. 1; jfr 1 Sam kap. 19-26). Han sover troligen på en ny plats varje natt (jfr Matt 8:20). Jesus tar sig upp till lövhyddefesten i hemlighet (inte ens familjen får veta i förväg, se Joh 7:2-10). Han predikar offentligt på Jerusalems tempelplats. Snacket går. Jesus är alltför ”mänsklig” för att kunna motsvara Jerusalembornas messiasförväntningar. ”Ska man skratta eller gråta över den där galningen? Han måste vara besatt av en demon” verkar de tänka. Att Messias ska komma från Betlehem hade profeten Mika förutsagt i början av sitt femte kapitel, och där föddes ju Jesus, men det verkar inte spela någon roll. Man skakar på huvudet, härmar kanske hans dialekt (v. 27-28). Några skrattar, andra skrattar inte. De anser att Jesus är farlig, och de tycker tiden är inne att slå till. De har resonerat som förföljarna i dagens första läsning (se ovan).

Förslag till fredagsoffer: Be för de kristna som just i denna stund hånas såsom Jesus.
--

LÖRDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 11:18-20** (*Som ett oskuldsfullt lamm som förs bort för att slaktas*)

Läsningen är från en av de texter hos Jeremia som många tror var hans privata ”dagboksanteckningar”, ohämmade utbrott inte avsedda för offentligheten, men som lades in i boken senare (= Jer 11:18 -12:6; 15:10 - 16:3; 17:14-18; 18:18-23 och 20:7-18). Vi hör om en komplott mot Jeremias liv, som han har fått reda på – med Guds hjälp. Det rör sig om män från Jeremias egen hemstad, Anatot (Jer 11:21; jfr 1:1), en by nära Jerusalem. Jesus tänkte kanske på Jeremia när han sa att *ingen profet blir erkänd i sin hemstad* (Luk 4:24). Den skrämmande upplevelsen att bli förrådd medan man är i god tro, att vara *som ett fogligt lamm som leds till slakt*, har Jeremia också gemensamt med Jesus (v. 19; jfr Jes 53:7 – en text Jeremia nog har läst och i vilken urkyrkan kände igen Jesu öde, se t. ex. Apg 8:32). Den ensamme och förföljde profeten påminde på många sätt om Jesus. Många i folket tyckte så (Matt 16:14). När Jesus rensade templet citerade han bl. a. Jeremia (Mark 11:17; Jer 7:11). ”Njurar och hjärtan” prövas av Gud – därmed menas människornas innersta beslut, motiv och känslor som man ansåg knutna till dessa organ. Jeremias hämndkänslor (v. 20) är mänskliga, vi förstår dem lätt. Vi är ännu långt ifrån Jesu bön för sina fiender (Luk 23:34). Jeremia dödades *inte* utan klarade sig, åtminstone den gången. Jesu lärjungar har säkert räknat med att även deras mästare och store profet skulle bevaras vid liv av Gud (Matt 16:22). De hade fel.

Evangelium: **Joh 7:40-52** (*Inte kommer väl Messias från Galileen?*)

Jesus deltar med tusentals andra i lövhyddefesten i Jerusalem. Han är säkert inte lätt att hitta i folkhavet och i mängden av snabbt uppförda små hyddor, där människor ber och sjunger medan doften av god mat sprider sig överallt. Festen varade i sju dagar, och under den sista dagen bar man vatten i en gyllene kanna från Siloadammen till templet. Vattnet östes över altaret som en bön om regn. Templet illuminerades på natten. Dessa två riter är anledningen till Jesu ord om att han är en källa med *levande vatten* (Joh 4:14; 7:37-39) och *världens ljus* (Joh 8:12).

Jesu predikan vid festen gjorde intryck. Ryktet gick att han var den store profet som Mose hade förutsagt (v. 40; jfr 5 Mos 18:18) eller Messias (v. 41). Förvirringen är stor: man minns profetens Mikas ord om att Messias skulle födas i Betlehem (Mik 5:1-2) men vet inte att det var där Jesus föddes (v. 42). Johannes säger inte hur många som samlades kring Jesus, men antalet räckte för att oroa massorna och få den religiösa ledningen att skicka ut vakten för att gripa honom. Jesu hem är Galileen och det tyckte fariseerna var skäl nog för att inte lyssna på Jesus. Tempelvakten och Nikodemos, som har börjat se positivt på

Jesus, körs över som vore de idioter. *Trons embryo* kvävs, får inte lov att födas. Så sker också idag i många människors hjärtan!

Jag skickar er som får in bland vargar... Akta er för människorna (Matt 10:16-17).